

Sprawozdanie Zarządu Głównego Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita za rok 2020

Walne Zebranie Sprawozdawczo – Wyborcze Członków i Członkiń Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii *Otwarta Rzeczpospolita* odbyło się 18 marca 2020 roku (drugi termin 20 marca 2020 roku). Wobec epidemii koronawirusa Zarząd po zasięgnięciu opinii członków i członkiń zdecydował Walne Zebranie przeprowadzić w trybie zdalnym. Zgodnie z harmonogramem zebranie to powinno być zebraniem wyborczym. Jednak z uwagi na stan zagrożenia epidemicznego i niemożność zwołania Walnego Zebrania w formie osobistego spotkania członków i członkiń Stowarzyszenia Walne Zebranie podjęło uchwałę o przesunięciu wyborów na przyszłe zebranie, jednocześnie powołując na członków organów Stowarzyszenia, tj. Zarządu i Komisji Rewizyjnej, osoby pełniące te funkcje dotychczas.

Zgodnie z podjętą uchwałą Stowarzyszeniem *Otwarta Rzeczpospolita* w roku 2020 kierował Zarząd: Marek Gumkowski (prezes), Magdalena Czyż, Irena Wóycicka (wiceprezeski), Jan Herczyński (skarbnik), Damian Wutke (sekretarz), Józef Lorski, Piotr Jakub Piotrowski, Krzysztof Podemski, Adam Świtlik (członkowie).

Skład Komisji Rewizyjnej przedstawiał się następująco: Natalia Woroszyńska – przewodnicząca, Antoni Sułek – członek oraz Ludwika Wujec – członkini.

W okresie sprawozdawczym Przewodniczącą Rady Programowej Stowarzyszenia była Paula Sawicka.

W roku 2020 pracami biura Otwartej Rzeczpospolitej kierował Damian Wutke. Prace administracyjno-księgowo powierzyliśmy ponownie Ewie Mirkowskiej-Treugutt.

31 grudnia 2020 roku Otwarta Rzeczpospolita liczyła 207 członków zwyczajnych. W minionym roku przyjęliśmy 4 nowe osoby.

W roku 2020 Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita było członkiem międzynarodowych organizacji: EGAM - European Grassroots Antiracist Movement, w przypadku której 29 maja 2020 roku rozpoczął się proces likwidacji, oraz AEDH - European Association for the defence of Human Rights.

W okresie sprawozdawczym odbyły się 4 zebrania Zarządu OR, częściowo przy wykorzystaniu środków komunikacji zdalnej.

W 2020 roku pożegnaliśmy:

Członka-założyciela Stowarzyszenia – Michała Nekandę-Trepkę (11 września 2020 roku)

Członka Stowarzyszenia – Wiktora Drukiera (29 grudnia 2020 roku)

Sprawozdanie merytoryczne:

1. Działalność statutowa.
 2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego.
 3. Cykl debat *JA+TY=nienawidzimy?*
 4. Debata publiczna Otwartej Rzeczpospolitej i Teatru Polskiego.
 5. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2020 roku.
-

1. Działalność statutowa

a/ monitoring aktów nienawiści

W okresie od 1 stycznia 2020 roku do 31 grudnia 2020 roku w ramach naszej działalności statutowej przesłaliśmy do organów ścigania (Policja, Prokuratura, Główna Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu) 87 zawiadomień o możliwości popełnienia przestępstwa ściganego z urzędu. Podział na poszczególne miesiące przedstawia się następująco: styczeń – 8 spraw; luty – 5; marzec – 5; kwiecień – 1; maj – 2; czerwiec – 3; lipiec – 7; sierpień – 5; wrzesień – 3; październik – 13; listopad – 24, grudzień – 11.

Większość zgłoszeń dotyczyła wypowiedzi publikowanych w Internecie, o których byliśmy informowani za pośrednictwem portalu www.zglosnienawisc.otwarta.org. Zgodnie z przyjętymi przez nasz zespół procedurami na wstępie ocenialiśmy wiarygodność zgłoszeń, a następnie, jeśli uznaliśmy, że dana treść wyczerpuje znamiona czynu zabronionego, przekazywaliśmy sprawę organom ścigania.

Wśród zgłoszonych przez nas spraw znalazły się również te, które były szeroko znane opinii publicznej. Pierwsza z nich dotyczyła Rafała Ziemkiewicza i publikowanych przez niego w serwisie twitter.com fragmentów książki „Cham niezbytowany”. Autor reklamował tam swoją książkę za pomocą takich m.in. sformułowań, jak: „syjonizm pod wpływem Holokaustu, a raczej mitu Holokaustu, który sam zbudował, nabrał szczególnego okrucieństwa” oraz „ [J]eśli twój wróg knuje przeciwko tobie, wstań i zabij go pierwszy, powtarzają syjoniści”, które – nie tylko z powodu użycia w podobnej intencji terminów „syjonizm” i „syjonista” – kojarzą się z antysemicką propagandą z marca 1968 r. W tej sprawie postępowanie prowadzi Prokuratura Rejonowa w Piasecznie. Druga z nich to sprawa wypowiedzi mieszkańców Godziszowa i Starych Bud, którzy w trakcie rozmowy z dziennikarzem mówili m. in. o konieczności otwarcia Majdanka dla osób LGBT. W tej sprawie postępowanie prowadzi Prokuratura Rejonowa w Hrubieszowie (więcej o sprawie w kalendarium). Inna sprawa to emisja w Telewizji Trwam i umieszczenie w serwisie YouTube dwuczęściowego, homofobicznego reportażu „Wirus LGBT”. Dochodzenie prowadzi Komenda Rejonowa Policji Warszawa II.

W 2020 roku zakończyła się sprawa radcy prawnego Ewy Rzeuskiej. 13 czerwca 2019 r. skierowaliśmy do Rzecznika Dyscyplinarnego Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie skargę na jej wypowiedź, w której zaprzeczała, iż w Byłym Niemieckim Nazistowskim Obozie Koncentracyjnym i Zagłady w Oświęcimiu (Auschwitz) mordowane były przewiezione tam osoby narodowości żydowskiej, natomiast twierdziła, że Żydzi pełnili w obozie jedynie funkcje nadzorcze i pomagali w mordowaniu Polaków, czym naruszyła Kodeks Etyki Radcy Prawnego oraz Ustawę o Radcach Prawnych. 16 września 2020 roku Okręgowy Sąd Dyscyplinarny Okręgowej Izby Radców Prawnych w Szczecinie uznał ją za winną naruszenia Kodeksu Etyki Radcy Prawnego i wymierzył karę upomnienia.

W okresie sprawozdawczym prezes Stowarzyszenia złożył w charakterze świadka zeznania na Policji w 8 wniesionych przez Otwartą Rzeczpospolitą sprawach i dwa razy wystąpił jako świadek przed Oddziałową Komisją Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu w Warszawie.

b/ interwencje prawne i ich skutki

Niewyczerpanie znamion czynu zabronionego było przyczyną odmowy wszczęcia lub umorzenia dochodzenia w 24 zgłoszonych przez nas sprawach. Niewykrycie sprawcy – w 10 sprawach. W przypadku 3 spraw nie znamy przyczyny odmowy wszczęcia lub umorzenia dochodzenia. Zgodnie z art. 325e par. 1 kpk postanowienie o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia, jego umorzeniu oraz zawieszeniu nie wymaga uzasadnienia (konstytucyjność tego przepisu potwierdził w 2014 roku Trybunał Konstytucyjny).

W pozostałych sprawach nadal nie znamy rozstrzygnięcia – 32 z nich zostało przekazanych do innych jednostek (nie wydano decyzji o wszczęciu lub odmowie wszczęcia dochodzenia), 11 postępowań zostało wszczętych i nadal się toczą, w przypadku 7 zawiadomień organy ścigania nie wydały dotychczas żadnej decyzji.

c/ odwołania i zażalenia od decyzji o niepodjęciu lub umorzeniu postępowania

W przypadku 5 postanowień o odmowie wszczęcia lub umorzeniu dochodzenia w związku z niewyczerpaniem znamion czynu zabronionego złożyliśmy zażalenie na decyzje. We wszystkich przypadkach Prokuratura nie przychyliła się do treści zażaleń, przekazała je do właściwego sądu, który utrzymał postanowienie w mocy.

d/ interwencje społeczne oraz monitoring inicjatyw na rzecz tolerancji

Ta działalność Stowarzyszenia obejmuje uczestnictwo w zbiorowych protestach i petycjach, tworzenie i wysyłanie listów i pism do przedstawicieli administracji rządowej i samorządowej różnego szczebla, instytucji i organizacji itp., a także wystąpienia przedstawicieli Stowarzyszenia w mediach (wypowiedzi dla prasy, w radiu i telewizji). W okresie sprawozdawczym wystosowaliśmy 9 apeli i oświadczeń, w 12 przypadkach dołączyliśmy do innych inicjatyw jako sygnatariusze listów i oświadczeń zbiorowych. Czterokrotnie zwracaliśmy się do zarządców budynków w Warszawie i Krakowie, na których pojawiały się nienawistne hasła. We wszystkich przypadkach napisy zostały zamalowane. Również czterokrotnie zwracaliśmy się do sejmowej Komisji Etyki. W przypadku posłów Czarnka i Żalka Komisja podjęła decyzję o ukaraniu ich naganą. Podobnie w przypadku Janusza Korwina–Mikke i jego występu „Hot16Challenge”. Sprawa homofobicznego wpisu Korwina–Mikke w serwisie twitter.com nie została jeszcze rozpatrzona przez Komisję.

Rejestrowaliśmy również i wspieraliśmy wydarzenia polegające na przeciwdziałaniu aktom nietolerancji, reagowaniu na nie i zapobieganiu im zainicjowane przez instytucje oraz organizacje pozarządowe. Ważniejsze tego rodzaju inicjatywy Stowarzyszenia zostały opisane w *Kalendarium ważniejszych wydarzeń i inicjatyw*.

2. Konkurs prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego

Do organizowanej przez Otwartą Rzeczpospolitą jubileuszowej XXV edycji Konkursu prac magisterskich im. Jana Józefa Lipskiego zakwalifikowano 30 prac, spośród których wyłoniono 6 prac, którym przyznano nagrody i wyróżnienia. Jury przyznało nagrodę I stopnia ufundowaną przez Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, nagrodę II stopnia im. Joanny Wiszniewicz ufundowaną przez krąg Jej przyjaciół oraz cztery wyróżnienia – w tym wyróżnienie im. Gajki Kuroniowej, wyróżnienie im. Jacka Kuronia oraz wyróżnienie specjalne ufundowane przez Towarzystwo Literackie im. Adama Mickiewicza.

W 2020 roku nie mogliśmy spotkać się osobiście z nominowanymi i laureatami XXV edycji Konkursu. Paula Sawicka, reprezentująca Jury oraz Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, i Zbigniew Bujak – pomysłodawca Konkursu i przewodniczący Kapituły skierowali do nominowanych i laureatów kilka słów. Film został umieszczony na naszych kanałach w serwisach Facebook oraz YouTube, a także na stronie internetowej. Dyplomy oraz nagrody zostały przekazane laureatom za pośrednictwem poczty.

Nazwiska laureatów, tytuły prac oraz ich streszczenia można znaleźć na stronie www.otwarta.org.

Do XXVI edycji Konkursu w 2021 r. zakwalifikowano 24 prace.

3. Cykl debat $JA+TY=nienawidziMY?$

Otwarta Rzeczpospolita razem z JCC Kraków, od kwietnia do listopada 2020 roku, realizowała projekt $JA+TY=nienawidziMY?$. Był to cykl pięciu spotkań z ekspertami akademickimi, publicystami, autorytetami społecznymi, inspirującymi swoją postawą, którzy wspólnie i wieloaspektowo podejmowali tematykę nienawiści, obecną w życiu publicznym, zawodowym oraz prywatnym.

Partnerami cyklu były Goethe Insitut oraz Konsulat Generalny Austrii w Krakowie. Patronatu honorowego udzielił Rzecznik Praw Obywatelskich.

W ramach cyklu odbyły się, za pośrednictwem Internetu, następujące spotkania:

- 30 kwietnia – *Korzenie nienawiści*. Udział wzięli: Magdalena Środa, Ireneusz Krzemiński, Bogdan de Barbaro. Prowadzenie: Jacek Żakowski.
- 11 maja – *Mowa nienawiści*. Udział wzięły: Iwona Jakubowska–Branicka, Zuzanna Rudzińska–Bluszcz, Paula Sawicka. Prowadzenie: Jacek Żakowski.
- 24 czerwca – *Nienawiść a religia*. Udział wzięli: Michael Schudrich, Mohamed Adham Abd El Aal, Jacek Prusak. Prowadzenie: Katarzyna Sroczyńska.
- 19 października – *My a Wy*. Udział wzięli: Natalia de Barbaro, Piotr Godzisz, Krzysztof Podemski, Piotr Tyma. Prowadzenie: Michał Okoński.
- 17 listopada – *Nienawiść i co dalej?*. Udział wzięli: Julia Machnowska, Adam Musiał, Krystyna Starczewska. Prowadzenie: Dominika Kozłowska.

Nagrania wszystkich paneli są dostępne na naszym kanale w serwisie YouTube.

4. Debata Publiczna Otwartej Rzeczypospolitej i Teatru Polskiego

14 grudnia 2020 roku odbyła się XVI Publiczna Debata Stowarzyszenia *Otwarta Rzeczpospolita* i Teatru Polskiego im. Arnolda Szyfmana. Obrady pod hasłem *Co nam po polityce?* poświęcone były pamięci Henryka Wujca – opozycjonisty czasów PRL, wielkiego społecznika, zaangażowanego w budowę społeczeństwa obywatelskiego w Polsce, posła, ministra.

Ze względu na sytuację epidemiczną debata odbyła się online. Tradycyjnie jednak otworzyli ją przewodnicząca Rady Programowej *Otwartej Rzeczypospolitej* Paula Sawicka oraz dyrektor Teatru Polskiego Andrzej Seweryn. W dyskusji moderowanej przez Jakuba Majmureka udział wzięli Klaudia Jachira, Irena Lipowicz, Bartłomiej Sienkiewicz oraz Franciszek Sterczewski.

Zapis debaty jest dostępny na naszym kanale w serwisie YouTube.

5. Kalendarium ważniejszych inicjatyw i wydarzeń w 2020 roku

20.01

Przedstawiciele Stowarzyszenia „Roty Marszu Niepodległości”, inicjatorzy obywatelskiego projektu ustawy „Stop 447”, złożyli w Sejmie blisko 200 000 podpisów popierających tę inicjatywę. Po raz kolejny opublikowaliśmy stanowisko, w którym wyjaśnialiśmy, iż roszczeń

o których mowa w amerykańskiej ustawie JUST nie można nazywać roszczeniami żydowskimi, gdyż prawo zgłaszania roszczeń ma każdy, bez względu na narodowość, obywatel Stanów Zjednoczonych, który jako obywatel państwa europejskiego utracił majątek podczas II wojny światowej. Ustawa JUST nie stanowi jakiegokolwiek zagrożenia dla Polski i jej obywateli.

Stanowisko to zostało rozesłane do wszystkich posłów i posłanek, jednak nie spotkało się z jakimś konkretnym odzewem.

30.01

Wystosowaliśmy list poparcia dla inicjatywy zgłoszenia Mariana Turskiego do Pokojowej Nagrody Nobla. List, podpisany przez Przewodniczącą Rady Programowej Paulę Sawicką oraz Prezesa Zarządu Marka Gumkowskiego, był wyrazem szacunku dla Mariana Turskiego i Jego przesłania.

31.01

Opublikowaliśmy, razem ze Stowarzyszeniem Żydowski Instytut Historyczny, oświadczenie, w którym solidaryzowaliśmy się z Marianem Turskim. Jego przemówienie i znane wszystkim hasło „Auschwitz nie spadło z nieba” dla znacznej liczby zarówno anonimowych internautów jak i osób publicznych stało się, niestety, okazją do kierowania pod adresem Autora ohydnych, pełnych nienawiści słów i wezwań do przemocy o charakterze antysemitycznym, a nawet pochwalających ludobójstwo.

Oświadczenie w imieniu *Otwartej Rzeczypospolitej* podpisali Marek Gumkowski, Paula Sawicka, Damian Wutke oraz Piotr Wiślicki – Prezes Zarządu SŻIH.

17.02

W dwudziestolecie publikacji *Sąsiadów* Jana Tomasza Grossa zorganizowaliśmy w Pałacu Staszica dyskusję, w której obok Autora wziął udział Adam Michnik, a obrady poprowadził Bogdan Białek.

26.03

Kilkadziesiąt organizacji społecznych, w tym Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, wystosowało do Rady Ministrów RP apel o wprowadzenie stanu klęski żywiołowej. „Aktualna

sytuacja epidemiczna w sposób zasadniczy wpływa jednak na możliwość przeprowadzenia wyborów Prezydenta RP w wyznaczonym terminie, 10 maja bieżącego roku. (...) Mając na względzie zarówno zdrowie i życie obywateli naszego państwa, jak i przestrzeganie zasad demokratycznego procesu wyborczego, a także możliwość kwestionowania ważności samych wyborów Prezydenta RP, wzywamy Radę Ministrów do niezwłocznego wprowadzenia stanu klęski żywiołowej” – napisano w apelu.

01.04

Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita dołączyło do apelu organizacji społecznych skierowanego do premiera Mateusza Morawieckiego i ministra edukacji Dariusza Piontkowskiego. Sygnatariusze zwracali się z apelem o podjęcie natychmiastowych działań, które poprawią jakość funkcjonowania polskiej edukacji w czasie, kiedy placówki szkolne, przedszkolne i żłobkowe pozostają zamknięte a młodzież nie może wychodzić z domu bez pełnoletniego opiekuna.

19.04

Ze względu na stan zagrożenie epidemicznego nie odbyły się masowe obchody rocznicy wybuchu powstania w warszawskim getcie. Na naszym kanale w serwisie YouTube przypomnieliśmy nagrania z poprzednich niezależnych obchodów – list Marka Edelmana z 1983 roku odczytany przez Janusza Onyszkiewicza, recytacje wierszy przez Maję Komorowską, Bożenę Stachurę, Olgierda Łukaszewicza. Dodatkowo przygotowaliśmy, we współpracy z innymi grupami i osobami, nowe nagrania – recytację wiersza przez Andrzeja Seweryna oraz kolaż Krystyny Piotrowskiej. W trakcie transmisji spod Pomnika Bohaterów Getta odczytano wiadomości od uczestników upamiętnienia rocznicy powstania w getcie warszawskim z Paryża i Nowego Jorku.

Wieczorem na naszym kanale w serwisie YouTube, zaprezentowaliśmy nigdy niepokazywaną matrycę Wielkiej Synagogi, która była wykorzystywana przy projekcji *Wielka Przywraca Pamięć*. Tradycyjną ceremonię wirtualnej odbudowy Synagogi przesunęliśmy na wrzesień.

19.05

Paula Sawicka, przewodnicząca Rady Programowej Otwartej Rzeczpospolitej, udzieliła wywiadu Agacie Jankowskiej ze Stowarzyszenia Akceptacja. Mówiła w nim m.in. o nienawiści, politycznym przyzwoleniu na nią i wykorzystywaniu jej do walki o władzę, ale także o dającym

nadzieję coraz większym społecznym sprzeciwie wobec tego zjawiska, a także o potrzebie równości osób LGBTQ+, o związkach partnerskich i adopcji.

29.05

W związku z zapowiedzią premiery książki Rafała Ziemkiewicza pt. „Cham niezbundetowany” wydaliśmy oświadczenie. „Publikowane w Internecie fragmenty nie pozostawiają wątpliwości, że w książce głoszone są poglądy o charakterze antysemitycznym, mające wywołać nienawiść do Żydów, a także podać w wątpliwość historyczne fakty dotyczące Zagłady Żydów podczas II wojny światowej. (...) Protestujemy przeciwko promowaniu w mediach społecznościowych i publicznych tego rodzaju siejących nienawiść i szerzących kłamstwa opinii. W związku z podejrzeniem popełnienia przestępstwa nawoływania do nienawiści na tle różnic narodowościowych oraz publicznego znieważenia grupy ludności z powodu jej przynależności narodowej (art. 256 pt. 2 i art. 257 kk) złożyliśmy zawiadomienie do Prokuratury. Jednocześnie apelujemy do dystrybutorów książki, księgarzy i sprzedawców, o jej niepromowanie, a jeśli to możliwe – wycofanie jej ze sprzedaży”. Stanowisko Stowarzyszenia podpisali Paula Sawicka – przewodnicząca Rady Programowej oraz Marek Gumkowski – prezes Zarządu Głównego.

03.06

Kilkadziesiąt organizacji społecznych, w tym Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita, we wspólnym oświadczeniu wyraziło oburzenie postawieniem zarzutów kierownicze ds. zarządzania zasobami ludzkimi sieci IKEA w związku z wypowiedzeniem umowy o pracę pracownikowi, który zamieścił w intranecie firmy wpis zawierający cytaty ze Starego Testamentu o potrzebie karania śmiercią osób homoseksualnych oraz odmówił jego usunięcia.

13.06

W związku z wypowiedzią posła Jacka Żalka w programie Fakty po Faktach, który powiedział „LGBT to nie są ludzie”, Sekretarz Zarządu Damian Wutke złożył skargę do Komisji Etyki Poselskiej. Dwa dni później złożył skargę na słowa Przemysława Czarnka, który w programie „Studio Polska” mówił: „Skończmy słuchać tych idiotyzmów o jakichś prawach człowieka czy innej równości. (...) Ci ludzie nie są równi ludziom normalnym i skończmy wreszcie z tą dyskusją”.

Wnioski o ukaranie zostały złożone również przez Klub Koalicji Obywatelskiej oraz posłanki Lewicy.

18 listopada 2020 roku Jacek Żalek i Przemysław Czarnek zostali ukarani przez Komisję Etyki Poselskiej naganą.

25.06

W związku ze zbliżającymi się wyborami prezydenckimi wystosowaliśmy apel, w którym przypominaliśmy, że w nadchodzącym głosowaniu wybieramy nie tylko Prezydenta RP, ale także kierunek, w którym podążymy jako kraj i społeczeństwo. Apelowaliśmy o do wyborców i wyborczyń o postawienie sobie pytania o stan przestrzegania w Polsce praw człowieka. Zachęcaliśmy, aby kartą wyborczą wyrazić sprzeciw wobec łamania wywodzących się z Konstytucji praw obywatelskich.

06.07

Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita złożyło do Prokuratury Krajowej zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstw ściganych z urzędu. Oba przestępstwa – jedno popełnione w Starych Budach (woj. mazowieckie) oraz drugie popełnione w Godziszowie (woj. lubelskie) – były przestępstwami motywowanymi nienawiścią i uprzedzeniami. Wzywano w nich do fizycznej eksterminacji osób nieheteronormatywnych, propagowano przemoc oraz faszystowski ustój państwa. Oba zostały też zgłoszone organom ścigania, a podejrzany o popełnienie pierwszego przestępstwa mieszkaniec wsi Stare Budy został zatrzymany. Nie były to jednak wydarzenia wyjątkowe – w ostatnich miesiącach obserwujemy nasilenie nienawiści i przemocy w stosunku do osób o innej niż heteronormatywna orientacji seksualnej. Budzi to nasz wielki niepokój, dlatego wnieśliśmy o objęcie obu postępowań nadzorem Prokuratury Krajowej.

Obie sprawy nadal są prowadzone przez Prokuraturę.

27.07

Kilka dni przed kolejną rocznicą wybuchu powstania warszawskiego wystosowaliśmy list do prezydenta Rafała Trzaskowskiego. Pisaliśmy w nim: „w ostatnich latach obserwujemy coraz śmielszą aktywność organizacji i ugrupowań, które z nienawiści uczyniły narzędzie walki politycznej, a rocznice wydarzeń historycznych traktują jako kolejną okazję do nawoływania do

przemocy, głoszenia haseł godzących w ludzką godność, prezentowania symboli zakazanych prawem. W Warszawie doświadczamy tego wyjątkowo boleśnie 1 sierpnia oraz 11 listopada każdego roku.

1 sierpnia przez Warszawę przejdzie IX Marsz Powstania Warszawskiego, organizowany przez Stowarzyszenie Marsz Niepodległości oraz Roty Marszu Niepodległości. Takie samo wydarzenie, w tym samym czasie i miejscu, organizuje Mazowiecka Brygada ONR. Oczekujemy od Pana i podległych Panu urzędników realizacji kompetencji nadzorczych, przede wszystkim wysyłania obserwatorów – po to, by gdy zaistnieją przesłanki, możliwe było rozwiązanie imprezy na gruncie art. 13 i in. Konstytucji oraz praw niższego rzędu”.

Inicjatorami listu byli członkini Rady Programowej Otwartej Rzeczypospolitej Krystyna Zachwatowicz–Wajda oraz Sekretarz Zarządu Damian Wutke. List podpisali m. in. uczestnicy powstania warszawskiego, członkowie i członkinie Zarządu oraz Rady Programowej Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita, Naczelny Rabin Polski, naukowcy, dziennikarze i przedstawiciele świata kultury.

List do dzisiaj, mimo zapewnień prezydenta Trzaskowskiego, pozostał bez odpowiedzi.

04.08

Przedstawiciele polskiego społeczeństwa obywatelskiego wystosowali list, w którym z głębokim zaniepokojeniem odnieśli się do wydarzeń z ostatnich miesięcy w Białorusi i wyrażali stanowczy sprzeciw wobec represji i przemocy stosowanych przez białoruskie władze”. Stanowisko zostało zainicjowane przez Grupę Zagranica, a wśród sygnatariuszy było Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita.

09.08

Podpisaliśmy oświadczenie organizacji społecznych w sprawie zajść w nocy w Warszawie z 7 na 8 sierpnia po zatrzymaniu aktywistki Margot z kolektywu Stop Bzdurom.

Apelowaliśmy do funkcjonariuszy policji o stosowanie przepisów prawa w duchu zagwarantowanych w Konstytucji i przyjętych przez Polskę międzynarodowych konwencji praw człowieka. Żądaliśmy też wnikliwego i szybkiego śledztwa w sprawie nadużyć, jakie miały miejsce w trakcie zamieszek. Wyrażaliśmy solidarność z działaczami i działaczkami, aktywistami

i aktywistkami LGBT+ w ich sprzeciwie wobec szerzonej przeciw nim propagandzie pogardy i zniesławiania.

10.08

W związku z zaplanowanym na 14 sierpnia 2020 r. w Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski koncertem węgierskiego zespołu Hungarica wystosowaliśmy oświadczenie. Przypomnieliśmy, że członkowie zespołu czynnie wspierają działalność neofaszystowskiej węgierskiej partii Jobbik oraz Gwardii Narodowej, uznawanej za organizację neonazistowską, która została zdelegalizowana przez węgierski sąd za działalność naruszającą prawa mniejszości, głoszenie antysemickich poglądów i negowanie Holokaustu. Protestowaliśmy przeciwko występowi zespołu znanego z głoszenia neonazistowskich, rasistowskich poglądów, sprzecznych z polskim prawem i poczuciem ludzkiej przyzwoitości.

W poprzednich latach występy zespołu Hungarica zostały odwołane m. in. przez władze Politechniki Warszawskiej oraz Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej. Tego samego oczekiwaliśmy od dyrektora CSW Zamek Ujazdowski Piotra Bernatowicza i nadzorującego Centrum Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Piotra Glińskiego. Oświadczenie w imieniu Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita podpisali przewodnicząca Rady Programowej Paula Sawicka oraz prezes Zarządu Marek Gumkowski.

Dyrektor CSW Zamek Ujazdowski odwołał koncert zespołu Hungarica.

18.08

Podpisaliśmy się pod apelem Inicjatywy Wolna Białoruś skierowanym do Polskiej Izby Informatyki i Telekomunikacji oraz do czterech głównych polskich operatorów komórkowych: Plus, Play, Orange, T-Mobile PL. Organizacja, chcąc zapewnić Białorusinom dostęp do informacji, konieczny w obecnej sytuacji i mocno ograniczany przez obecny reżim, apelowała o: zniesienie opłat za telefonowanie do Białorusi, tak jak to zrobił litewski operator Tele2 Lietuva; zredukowanie lub całkowite zniesienie opłat roamingowych za połączenia z Białorusią na czas protestów; zwiększenie zasięgu sieci stacji bazowych (BTS) przy granicy z Białorusią, aby ułatwić kontakt z mieszkańcami miast przy granicy z Polską.

08.09

Ze zdziwieniem i niepokojem przyjęliśmy zezwolenie Urzędu Miejskiego na zorganizowanie 19 września 2020 r. tzw. Marszu Normalności. Wbrew informacjom zawartym we wniosku i udostępnionym na oficjalnej stronie Urzędu organizatorem Marszu nie jest osoba fizyczna, lecz trzy organizacje: Obóz Narodowo-Radykalny, Autonomiczni Nacjonaliści Białostok oraz Patriotyczna Jagiellonia. Przedstawiciele tych samych organizacji zwołali marsz, który według nich samych miał być odpowiedzią na „nachalną propagandę dewiacji”, a wysiłki obrońców praw człowieka, zmierzających do równego traktowania obywateli i obywaterek, zostały przez nich nazwane „liberalnym czy nowo-lewicowym atakiem”.

W imieniu Stowarzyszenia Otwarta Rzeczpospolita list do prezydenta Białegostoku ws. tzw. Marszu Normalności podpisali Przewodnicząca Rady Programowej Paula Sawicka oraz Prezes Zarządu Marek Gumkowski. W liście napisaliśmy m. in.: „Oczekujemy od Pana, tak jak od włodarzy innych polskich miast, realizacji Waszych kompetencji nadzorczych, co oznacza w tym wypadku nieudzielanie zezwoleń na takie wydarzenia, które najprawdopodobniej przerodzą się w seanse nienawiści wobec mniejszości, głównie mniejszości seksualnych”.

12.09

Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita udzieliło poparcia społecznej kandydatce na urząd Rzecznika Praw Obywatelskiej – mec. Zuzannie Rudzińskiej-Bluszcz.

16.09

Polskie Forum Migracyjne wystąpiło z apelem do władz Polski o ewakuację dzieci z obozu Moria. Pilny apel do polskiego rządu i prezydentów miast o natychmiastowe przyjęcie najbardziej potrzebujących uchodźców i uchodźczyń ze spalonego obozu Moria na greckiej wyspie Lesbos podpisały m.in. Helsińska Fundacja Praw Człowieka, Amnesty International, Chlebem i Solą, Fundacja Ocalenie, Stowarzyszenie Kongres Kobiet, Stowarzyszenie Miłość Nie Wyklucza, Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita.

26.09

W ramach programu towarzyszącego wystawie czasowej „Tu Muranów” w Muzeum POLIN zorganizowaliśmy spacer „Warszawa Marka Edelmana”. Paula Sawicka poprowadziła spacer po

miejscach na Muranowie z różnych powodów związanych z Markiem Edelmanem lub mu bliskich.

Wieczorem 26 września na placu Bankowym zorganizowaliśmy ceremonię wirtualnej odbudowy Wielkiej Synagogi. Tym razem projekt, stworzony przez Gabi von Seltsmann, upamiętniał 142. rocznicę otwarcia Synagogi oraz zgładzoną żydowską społeczność Warszawy. Ponadto był głosem w obronie wszystkich mniejszości, które są prześladowane i poniżane.

05.10

Kilkadzieściu naukowców, działaczy społecznych, przedstawiciele świata kultury wystosowało oświadczenie, w którym wyrażali zaniepokojenie decyzją o zamiarze powołania na stanowisko Ministra Edukacji i Nauki dr. hab. Przemysława Czarnka. Kandydat na to stanowisko wielokrotnie w publicznych wypowiedziach okazywał brak szacunku dla godności człowieka. Dotyczyło to zwłaszcza osób należących do mniejszości, w szczególności osób LGBT. Niepokój budziły także głoszone przez dr. Czarnka poglądy dotyczące wspólnej polsko-żydowskiej historii, szczególnie w odniesieniu do jej najtragiczniejszych kart, i niezrozumiałe wypowiedzi na temat Muzeów – Miejsc Pamięci, z których nigdy się nie wycofał.

Wśród sygnatariuszy byli m. in. przedstawiciele Otwartej Rzeczypospolitej – Przewodnicząca Rady Programowej Paula Sawicka, członkowie Rady Ireneusz Krzemiński i Robert Szuchta, Prezes Zarządu Marek Gumkowski oraz Sekretarz Zarządu Damian Wutke.

08.10

Janusz Korwin-Mikke został ukarany przez sejmową Komisję Etyki za nawoływanie do przemocy wobec osób o innych poglądach politycznych, które wyraził w klipie w ramach akcji „Hot 16 Challenge”. Komisja zajmowała się tą sprawą na wniosek posła Lewicy Macieja Kopca, Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita oraz osób prywatnych.

29.10

Razem z kilkudziesięcioma organizacjami społecznymi wystosowaliśmy oświadczenie w sprawie kryzysu społecznego. Sprzeciwialiśmy się działaniom władz, które prowokują napięcia społeczne i prowadzą do ich eskalacji. Polki i Polacy w całym kraju odpowiedzieli masowymi protestami na

ograniczenie praw podstawowych kobiet wynikające z orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego Julii Przyłębskiej z 22 października 2020 r. Bezprecedensowa mobilizacja, zwłaszcza ludzi młodych była w pełni zrozumiałym wyrazem sprzeciwu. Zupełnie niezrozumiała była reakcja władz na tę manifestację protestu i gniewu.

„Odpowiedzialność za destabilizację sytuacji w państwie oraz za wynikające z niej zagrożenia dla zdrowia i bezpieczeństwa publicznego ponoszą rządzący, którzy instrumentalnie wykorzystują instytucje państwowe oraz sytuację pogłębiającego się kryzysu epidemicznego w celach politycznych, wbrew interesowi publicznemu, prowokując protesty społeczne i wychodzenie ludzi na ulicę” – napisano w oświadczeniu.

12.11

11 listopada, mimo zakazu warszawskiego Ratusza, podtrzymanego przez sąd, ulicami Warszawy przeszedł po raz kolejny tzw. Marsz Niepodległości. Relacje uczestników i mediów nie pozostawiały złudzeń – organizatorzy i uczestnicy marszu dopuszczali się łamania prawa. Zdemolowano budynek przy Rondzie de Gaulle'a, używano materiałów pirotechnicznych, zaatakowano oddziały Policji, jedna z petard rzuconych w budynek przy al. 3 Maja spowodowała pożar mieszkania. Celem rzucanych rac, w rezultacie czego doszło do podpalenia, był balkon z symbolem Strajku Kobiet i tęczową flagą. Demonstracja, która miała podobno uczcić rocznicę odzyskania niepodległości, okazała się najazdem agresywnych chuliganów na Warszawę, jego mieszkańców i mieszkanki. Efektem były poważne obrażenia ludzi oraz zniszczenia i straty, nie tylko materialne. Organizatorem wydarzenia było Stowarzyszenie Marsz Niepodległości, nad którym nadzór administracyjny sprawuje Prezydent m. st. Warszawy.

W związku z tym skierowaliśmy list do Prezydenta Warszawy, w którym wzywaliśmy Pana Prezydenta do niezwłocznego podjęcia stosownych kroków w obliczu wydarzeń na tegorocznym Marszu Niepodległości, a także, by jako organ nadzoru, skorzystał z prawa do złożenia wniosku o delegalizację Stowarzyszenia, którego liderzy i członkowie drwią z prawa i jawnie je łamią.

W imieniu Stowarzyszenia przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita list podpisali Paula Sawicka - Przewodnicząca Rady Programowej oraz Marek Gumkowski - Prezes Zarządu.

List pozostał bez odpowiedzi.

19.11

Stowarzyszenie Otwarta Rzeczpospolita przyłączyło się do apelu skierowanego do Prezesa Rady Ministrów ws. weta unijnego budżetu. Sygnatariusze listu wzywają Mateusza Morawieckiego do „konstruktywnego podejścia do uchwalania nowego wieloletniego budżetu Unii Europejskiej oraz Funduszu Odbudowy”.

20.11

Z okazji Ogólnopolskiego Dnia Praw Dziecka grupa organizacji pozarządowych, wśród nich Otwarta Rzeczpospolita, przygotowała petycję dotyczącą ratyfikacji przez Polskę III Protokołu Fakultatywnego do Konwencji o Prawach Dziecka.

Protokół ustanawia mechanizm skargowy pozwalający na komunikowanie Komitetowi Praw Dziecka przypadków naruszeń praw dzieci. Pełne przyjęcie Protokołu Fakultatywnego ma istotne znaczenie dla stopnia przestrzegania praw dziecka w Polsce. Mając to na uwadze, 18 polskich organizacji pozarządowych zaapelowało do Senatu RP o wystąpienie z inicjatywą ustawodawczą i skierowanie do Sejmu projektu ustawy wyrażającego zgodę na ratyfikację III Protokołu Fakultatywnego.

27.11

77 organizacji społecznych, w tym Otwarta Rzeczpospolita, wystosowało oświadczenie, w którym sprzeciwia się bezprawnym działaniom Policji. W związku z trwającymi w Polsce protestami stanowczo sprzeciwiono się używaniu policji do pacyfikacji pokojowych manifestacji. Żądano natychmiastowego zaprzestania eskalacji bezprawnych działań i policyjnej przemocy. Zaapelowano do policjantek i policjantów o powstrzymanie się od bezprawnych działań.

Warszawa, 17 marca 2021 roku